

Sygn. akt II CSK 226/14

POSTANOWIENIE

Dnia 25 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa T. K.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej
"Z." w C.
o zapłatę i wydanie lokalu
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 25 marca 2015 r.,
skargi kasacyjnej powódki
od postanowienia Sądu Apelacyjnego
z dnia 25 października 2013 r.,
uzupełnionego postanowieniem Sądu Apelacyjnego
z dnia 3 grudnia 2013 r.,

uchyła zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu Okręgowego w P. z dnia 29 maja 2013 r., sygn. akt [...], w części dotyczącej żądania zasądzenia kwoty 500 000 zł (piećset tysięcy złotych) z odsetkami; poza tym skargę kasacyjną oddala.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w P. odrzucił pozew T. K. - skierowany przez nią w dniu 11 kwietnia 2013 r. do Sądu Rejonowego w C. i przekazany według właściwości Sądowi Okręgowemu - przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej „Z.” w C. o zasądzenie kwoty 500 000 zł oraz o wydanie lokalu mieszkalnego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powódka występowała przeciwko pozwanej Spółdzielni z identycznym roszczeniem o odszkodowanie w sprawie ... 707/11, która toczyła się przed Sądem Okręgowym w P. W dniu 26 września 2011 r. w sprawie tej został wydany wyrok, który uprawomocnił się z dniem 18 stycznia 2012 r. Z kolei w odniesieniu do żądania wydania lokalu mieszkalnego, w dniu 16 września 2011 r. zapadł wyrok przed Sądem Rejonowym w C. w sprawie ... 207/11, który również jest prawomocny. W tej sytuacji kolejny pozew złożony przez powódkę w dniu 11 kwietnia 2013 r. podlega odrzuceniu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.

Zażalenie powódki zostało przez Sąd Apelacyjny oddalone postanowieniem z dnia 25 października 2013 r. Sąd Apelacyjny stwierdził, że, zgodnie z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., sąd odrzuci pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Powódka wnosząc pozew w dniu 11 kwietnia 2013 r. domagała się udzielenia ochrony prawnej w zakresie roszczeń, które były już przedmiotem postępowań zakończonych prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego w P. z dnia 26 września 2012 r., ... 701/11 oraz Sądu Rejonowego w C. z dnia 16 września 2011 r., ... 207/11. Podnoszony przez powódkę argument, że obecnie dochodzi zadośćuczynienia, a nie - jak w sprawie ... 701/11 - odszkodowania, jest natomiast irrelevantny, ponieważ w obu sprawach powódka zakreśliła tę samą podstawę faktyczną dochodzonych roszczeń.

W skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu Apelacyjnego powódka, powołując się na obie podstawy określone w art. 398³ § 1 k.p.c., wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie także postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 29 maja 2013 r.

i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi. Zarzuciła naruszenie art. 23, 24 i 448 k.c. przez przyjęcie, że dochodzone żądanie zapłaty i lokalu mieszkalnego tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z kradzieżą z mieszkania jest tożsame z dochodzonym przez nią odszkodowaniem w sprawach ... 701/11 Sądu Okręgowego w P. i ... 207/11 Sądu Rejonowego w C. oraz art. 199 § 1 pkt 2 i art. 366 k.p.c. przez przyjęcie, że zachodzi powaga rzeczy osądzonej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odrzucenie pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. może nastąpić tylko wtedy, gdy o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku lub została już prawomocnie osądzona. Sąd Apelacyjny uznał, że w niniejszej sprawie zachodzi powaga rzeczy osądzonej, uzasadniająca odrzucenie pozwu, ponieważ w sprawach ... 701/11 Sądu Okręgowego w P. i ... 207/11 Sądu Rejonowego w C., toczących się między tymi samymi stronami, zapadły już prawomocne rozstrzygnięcia dotyczące tego samego przedmiotu postępowania. Skarżąca kwestionuje to stanowisko, podnosząc, że roszczenia dochodzone w niniejszej sprawie nie są tożsame z przedmiotem, który z mocą powagi rzeczy osądzonej został rozstrzygnięty w poprzednich postępowaniach.

Przystępując do rozważenia zarzutów skarżącej, trzeba przypomnieć, że - zgodnie z art. 366 k.p.c. - powagą rzeczy osądzonej objęte jest tylko to, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia. Oznacza to, że powaga rzeczy osądzonej rozciąga się na rozstrzygnięcie o żądaniu w powiązaniu z jego podstawą faktyczną (art. 187 § 1 k.p.c.). Do przyjęcia stanu powagi rzeczy osądzonej konieczne jest więc ustalenie identyczności żądania i jego podstawy faktycznej. Ze względu na brak związania sądu wskazaną w pozwie podstawą prawną żądania (*da mihi factum dabo tibi ius*), w nauce prawa nie jest jednolicie rozstrzygana kwestia, czy konieczne jest także oparcie żądania na tej samej podstawie prawnej. W orzecnictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że o tożsamości roszczeń przesądza istnienie nie tylko tej samej podstawy faktycznej, ale także prawnej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2006 r., II CSK 34/06, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2007 r., I CSK 479/06, nie publ.,

z dnia 6 marca 2008 r., II UK 144/07, nie publ., z dnia 20 stycznia 2011 r., I UK 239/10, nie publ. i z dnia 5 kwietnia 2011 r., III UK 106/10, nie publ. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1997 r., I CKU 65/96, Prok. i Pr. - wkł. 1997, nr 7-8, s. 41, z dnia 30 listopada 2007 r., IV CSK 267/07, nie publ., z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 414/09, nie publ., z dnia 11 lutego 2011 r., I CSK 277/10, nie publ., z dnia 14 marca 2014 r., III CSK 124/13, nie publ. i z dnia 3 kwietnia 2014 r., V CSK 249/13, nie publ.). Niezależnie od niejednolitej postrzeganej kwestii identyczności podstawy prawnej, w doktrynie i w orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że powagę rzeczy osądzonej ma tylko samo rozstrzygnięcie o żądaniu, nie rozciąga się ona natomiast na przesłanki rozstrzygnięcia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 1971 r., II CR 287/71, OSNCP 1972, nr 2, poz. 34). Jak podkreślił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 1 czerwca 2011 r., II CSK 427/10 (nie publ.), najprościej mówiąc, tożsamość roszczeń zachodzi, kiedy sąd ma w obu sprawach orzec o tym samym, dysponując tymi samymi faktami, które mają spowodować ocenę tego samego żądania i kiedy rozstrzygnięcie jednej ze spraw oznacza rozstrzygnięcie także drugiej (zob. też postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2011 r., I CSK 277/10, nie publ. i z dnia 4 października 2012 r., I CSK 100/12, nie publ.).

Skarżąca ma rację podnosząc, że stanowisko Sądu Apelacyjnego w kwestii tożsamości przedmiotowej dochodzonego żądania zasądzenia kwoty 500 000 zł z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę, jakiej doznała w związku z dokonaniem kradzieży z jej mieszkania, z żądaniem odszkodowania za kradzież mebli, złota i dolarów, dochodzonym w sprawie ... 701/11 Sądu Okręgowego w P., nie może być uznane za trafne. W tym wypadku chodzi o dwa różne żądania pozwu, czemu nie sprzeciwia się przytoczenie tych samych okoliczności faktycznych, skarżąca łączy bowiem poczucie krzywdy, podobnie jak odszkodowanie w sprawie ... 701/11, z kradzieżą ruchomości w czasie wykonywania eksmisji. Trafnie też zauważa skarżąca, że każde z tych żądań opiera się na innej podstawie prawnej, w niniejszej sprawie bowiem skarżąca jako podstawę prawną żądania kwoty 500 000 zł wskazała przepisy art. 23, 24 i 448 k.c., które nie były podstawą żądania odszkodowania za utracone ruchomości.

W tym stanie rzeczy uzasadniony jest wniosek skarżącej o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 29 maja 2013 r. w części dotyczącej żądania zasądzenia kwoty 500 000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Skarga kasacyjna nie zawiera natomiast argumentów świadczących o wadliwości stanowiska Sądu Apelacyjnego w kwestii tożsamości żądania wydania lokalu mieszkalnego z identycznym żądaniem dochodzonym w sprawie ... 207/11 Sądu Rejonowego w C.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 29 maja 2013 r. w części dotyczącej żądania kwoty 500 000 zł z odsetkami, a w pozostałej części - na zasadzie art. 398¹⁴ k.p.c. - oddalił skargę kasacyjną jako pozbawioną uzasadnionych podstaw.